

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát
Matiční 20, 702 00 Ostrava**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-2150/23-T
Sp. zn. ČŠIT-S-413/23-T

Název	Základní škola, Ostrava-Poruba, Čkalovova 942, příspěvková organizace
Sídlo	Čkalovova 942/2, 708 00 Ostrava-Poruba
E-mail	zs.ckalovova@seznam.cz
IČO	64 628 183
Identifikátor	600 026 841
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Rostislav Galia
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Čkalovova 942, Ostrava
Inspekční činnost na místě	23. 10. 2023 – 25. 10. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle školních vzdělávacích programů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů.

Charakteristika

Základní škola, Ostrava-Poruba, Čkalovova 942, příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny a školní jídelny – výdejny. Škola je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona a zajišťuje vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve školním roce 2023/2024, k termínu inspekční činnosti, základní školu navštěvovalo 100 žáků ve 12 třídách, z toho 19 žáků ve třech třídách speciálních. Škola vzdělává žáky s mentálním postižením od lehčí až po těžkou formu, žáky s vývojovými poruchami chování, s poruchami autistického spektra a žáky se souběžnou kombinací více vad. Výuka je vedena podle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, ve speciálních třídách podle školního vzdělávacího programu pro žáky základní školy speciální. Zájmové vzdělávání zabezpečuje školní družina ve třech odděleních, ve kterých se vzdělávalo 34 žáků. Školní stravování je pro žáky zajištěno ve vlastní školní jídelně. Veškeré aktivity škola přehledně prezentuje na webových stránkách www.zsckalovova.cz.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy je ve funkci od roku 2018. Svým přístupem v oblasti personálních, materiálních a finančních podmínek vytváří předpoklady pro fungování a další rozvoj školy. Změny, jimiž organizace od posledního inspekčního hodnocení prošla, si vyžádaly inovaci školního vzdělávacího programu a odrazily se v nově nastaveném modelu řízení založeném na širším zapojení pedagogických pracovníků do chodu školy. Ředitelem uplatňovaný demokratický způsob vedení založený na principu partnerské spolupráce, vzájemného respektu a otevřené komunikace všech účastníků vzdělávání se pozitivně promítá do utváření příznivého pracovního klimatu školy. Tato skutečnost se projevila ve výsledcích anketního zjišťování, které proběhlo v rámci inspekční činnosti (100 % učitelů se vyjádřilo, že mohou bez obav rozporovat kroky vedení, že neshody mezi učiteli a vedením jsou řešeny a vedou ke zkvalitnění spolupráce). Organizační struktura odpovídá velikosti školy, vybrané kompetence ředitel školy účelně delegoval na zástupkyni, která zároveň ve škole zastává pozici výchovné poradkyně. K úspěšnému chodu školy nebo řešení aktuálních problémů přispívá setkávání školního poradenského pracoviště, koordinátorky školních vzdělávacích programů, koordinátora ICT a vedoucí vychovatelky školní družiny na pravidelných měsíčních poradách. Sledování úrovně kvality vzdělávání probíhá plánovitou hospitační činností podle stanovených kritérií, se kterými jsou pedagogové vedením školy předem seznámeni. Ředitel školy a zástupkyně ředitele ve zpracovaných závěrech z hospitační činnosti ne vždy přesně identifikují konkrétní opatření, která posouvají výuku k vyšší efektivitě a účinnosti.

Vzdělávání žáků zabezpečuje dlouhodobě stabilní kvalifikovaný pedagogický sbor. Kvalitu výuky pozitivně ovlivňuje zapojení 13 asistentů pedagoga. V letošním školním roce škola realizuje tandemovou výuku, která umožňuje účinnou pomoc žákům, ale také vzájemnou kolegiální inspiraci. Začínajícím a nově nastupujícím pedagogům (momentálně pouze jeden učitel) vedení školy poskytuje cílenou metodickou podporu. Profesionální růst učitelů je efektivně podporován v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Plán je vytvářen v souladu s prioritami a zaměřením školy a je zaměřen na vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování, zvládnutí agresivity žáků, jazykovou přípravu učitelů, využívání digitální techniky ve výuce nebo na prohlubování didaktických dovedností pedagogů. V menší míře se v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vzdělávají

vychovatelé školní družiny. Každoročně probíhají pohovory s pedagogy, při nichž si vedení školy ověřuje účinnost realizované podpory a plánuje její další směřování.

Oblast výchovného poradenství a prevence rizikového chování žáků je zajišťována výchovnou poradkyní a metodikem prevence ve spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky včetně ředitele školy. Pravidelná setkávání a vzájemné konzultace vedou k vzdělávací podpoře žáků, k promyšlení prevence školní neúspěšnosti, k vytváření strategie korigující problémy s náročným chováním žáků. Vzhledem k narůstajícímu počtu žáků s problémovým chováním by bylo vhodné rozšíření poradenského pracoviště o pozici sociálního pedagoga nebo školního psychologa. Kariérové poradenství, s cílem omezit na minimum neúspěch při hledání vhodného oboru žákům aktivně poskytuje pomoc s výběrem jejich dalšího nejvhodnějšího vzdělávání nebo možného úspěšného uplatnění v praxi.

Ředitel školy podporuje vzdělávání žáků formou kooperace s řadou odborných a specializovaných pracovišť, využívá jejich pomoci i nabídek nejen v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Navázal spolupráci se školskými poradenskými zařízeními na krajské úrovni, se středisky výchovné péče (intervenční program pro posílení vztahů ve třídě pro žáky šestého a sedmého ročníku), s Centrem pro rodinu a sociální péči, Bílým kruhem bezpečí, Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí, nestátními organizacemi (JEKHETANE). Ojedinelá spolupráce v rámci České republiky byla navázána s Fakultní nemocnicí Ostrava, ve které multidisciplinární tým duševního zdraví poskytuje prvotní a akutní psychickou péči potřebným klientům a spolupracujícím organizacím poskytuje metodickou podporu v oblasti pedagogické, sociální i zdravotní. Pro pedagogy je přínosné vzdělávání ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci.

Ve školním roce 2022/2023 zřizovatel realizoval celkovou revitalizaci a modernizaci budovy školy a školní jídelny. Interiér školy je vkusně vyzdobený pracemi žáků nebo výstupy ze žákovských projektů. Společné prostory poskytují řadu možností pro odpočinkové a sportovní aktivity žáků během přestávek. Rekonstrukcí škola vytvořila dostatek prostorných kmenových učeben i účelně zařízených odborných učeben (učebna PC, smart učebna, hudebna se školní knihovnou), včetně moderního zázemí pro pedagogy. V nově vzniklém propojení mezi školou a školní jídelnou vznikla dvě nová oddělení školní družiny, prostory pro šatny žáků, rekonstruována byla také tělocvična, prostor dílen a školní jídelna. Do učeben byla doplněna digitální technika (interaktivní tabule ve většině tříd, dataprojektory, 3D tiskárna). Vícezdrojové financování a zapojení do projektů umožňuje úspěšně realizovat školní vzdělávací programy. Škola využila účelové dotace Národního plánu obnovy na podporu prevence digitální propasti na pořízení učebních pomůcek využitelných pro rozvoj informatického myšlení žáků a jejich digitálních kompetencí a částečně na doučování žáků.

Bezpečnost, ochrana zdraví, požární prevence, dopravní výchova je začleněna do vzdělávání žáků. Žáci jsou, a to i opakovaně, způsobem přiměřeným jejich věku seznamováni s pravidly bezpečného chování a ochrany zdraví při vzdělávání a souvisejících aktivitách. Škola zpracovává analýzu školní úrazovosti a seznamuje s ní pedagogické pracovníky. Stravování žáků je zajištěno ve vlastní, nově zrekonstruované školní jídelně. Poskytovaná strava je pestrá, nutričně vyvážená v souladu se zásadami zdravé výživy.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Hospitační činnost proběhla u přítomných učitelů napříč všemi ročníky. Společnými znaky výuky na prvním stupni byly příjemná a klidná atmosféra, pracovní tempo přizpůsobené charakteru znevýhodnění žáků a příznivý vzájemný vztah mezi učiteli a žáky. Průběh výuky

byl promyšleně naplánovaný a dobře strukturovaný. Volené metody a formy práce byly vhodně přizpůsobovány složení třídy, věku, schopnostem a aktuálnímu nastavení žáků. K procvičování a upevňování nového učiva učitelé nejčastěji volili frontální formu práce doplněnou o řízený rozhovor různé intenzity a samostatnou práci žáků. Častou a účinnou metodou výuky byla manipulace s pomůckami, které žákům pomáhaly účinně fixovat učivo. Využití mezipředmětových souvislostí, návaznost obsahů učiva většiny předmětů na praktický život umožňovaly žákům lépe pochopit souvislosti a přesah do praxe. Vzdělávání bylo často efektivně podpořeno textovými a obrazovými materiály i dalšími didaktickými pomůckami. Obohacující bylo zařazování práce s tablety již od prvního ročníku, což účinně napomáhalo k vyšší motivaci a k aktivnímu zapojení žáků do procesu vzdělávání. Motivace pochvalou, povzbuzením a průběžné hodnocení udržovalo pozornost žáků a zvyšovalo jejich výkon. Zařazování krátkých relaxačních i pohybových cvičení nebo dodržování a případné korekce správného sezení či úchopu psacího náčiní byla přirozenou součástí výuky. Asistenti pedagoga byli v jednotlivých hodinách vhodně vedeni a zapojeni do přípravy pomůcek, motivace žáků nebo jejich podpoře při činnostech v hodině. Byli současně spolutvárci přátelského klimatu, poskytovali zpětnou vazbu učitelům i žákům. Ve škole pedagogové rozvíjeli a prohlubovali digitální dovednosti napříč ročníky prvního stupně i speciálních tříd. Žáci se zdokonalovali ve vyhledávání základních i složitějších informací, používali a prezentovali informace v souvislostech a také pro efektivní splnění zadaného úkolu.

Výuka na druhém stupni byla ve větší míře postavena na frontální komunikaci vyučujících se třídou a úkolech pro samostatnou práci žáků. Příležitostí pro vytváření častější spolupráce v případech, kdy je to možné, by vedlo k lepší socializaci žáků. Častým nedostatkem výuky bylo předávání hotových informací, intenzivní práce učitelů a nízké zapojení žáků do vyhledávání, třídění, posouzení a prezentace získaných poznatků z různých zdrojů. Pedagogové v menší míře vytvářeli situace k posílení motivace žáků k učení a k rozvíjení všech složek vzdělávacích cílů včetně kritického myšlení. Didaktickou techniku pedagogové nejčastěji využívali jako doplněk výkladu. Učební pomůcky pro rozvoj informatického myšlení a zvyšování digitálních kompetencí byly žáky využity jen sporadicky. Kvalitu hospitovaných hodin snižovala menší pozornost věnovaná aplikační složce znalostí. Zvolené vzdělávací strategie vedly k nerovnoměrnému zapojení žáků do vzdělávacího procesu a k nižší míře jejich aktivity. Nízká frekvence zařazování diferencovaných úloh většinou nedostatečně podporovala rozdílnou úroveň možného pracovního tempa, rozdílnou úroveň znalostí a dovedností žáků i jejich individuální potřeby. Dílčím nedostatkem výuky byla nižší míra poskytování zpětné vazby pro další učení žáků a absence sebehodnocení.

Kvalitu výuky ve speciálních třídách zvyšovala zkušenost pedagogických pracovníků a dobrá znalost speciálních vzdělávacích potřeb jednotlivých žáků. Výrazným pozitivem při vzdělávání byl vstřícný a citlivý přístup všech pedagogů k žákům. Systematicky bylo pracováno s vizualizací a strukturou času. Z forem práce se v hodinách nejčastěji využívala individualizovaná výuka vzhledem ke specifickým potřebám. Žáci byli vedeni k co největší míře samostatnosti při svých aktivitách a k dokončení započatých úloh. Ve většině případů pedagogové poskytovali žákům okamžitou zpětnou vazbu o jejich momentálních výkonech a úspěšnosti i projevech chování. Při hodnocení byli objektivní, zaměřovali se na pozitivní hodnocení, které žáky motivovalo pro plnění dalších úkolů i běžných činností. Dle individuálních možností byli žáci vedeni k jednoduchému sebehodnocení. Stěžejním prvkem hodnocení ze strany učitelů bylo sledování a vyhodnocování jejich pokroku a v případě potřeby stanovení účinnějších postupů stimulujících jejich kognitivní funkce. Velmi přínosná byla činnost asistentů pedagoga, a to především při plnění diferencovaně zadaných úkolů.

Během sledovaného zájmového vzdělávání ve školní družině byl žákům ponechán volný prostor k odpočinku i hram. Žáci se se zájmem účastnili realizovaných aktivit, spolupracovali a přirozeně komunikovali, zvládali dovednosti a návyky uplatitelné v běžném životě. K dispozici měli dostatečné množství her, stavebnic, výtvarného materiálu pro výtvarné činnosti. Záznamy o činnosti i sledovaný průběh svědčily o účelném kombinování pobytu v učebně s venkovními aktivitami (zahrada školy s herními prvky v prostorech atria školy) systematicky zaměřenými na hru, relaxaci a pohybový rozvoj žáků. Školní družina ke své činnosti běžně využívá i ostatní prostory školy (učebna hudební, PC učebna, tělocvična). Příjemnou atmosféru v průběhu hospitovaných činností vytvářel vlídný a individuální přístup vychovatelů ke všem žákům.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Úroveň vzdělávání v základní škole učitelé monitorují průběžně, za přispění obvyklých diagnostických a evaluačních nástrojů (pedagogické pozorování, ověřování získaných vědomostí a dovedností atd.), zároveň uplatňují řadu interních evaluačních nástrojů (sběrná portfolia žákovských prací). Zaměřují se na prevenci školního neúspěchu žáků, přistupují k žákům individuálně a hodnotí pokrok každého jednotlivce. Informace o naplňování očekávaných výstupů zaznamenávají formou klasifikace. Ve třídách základní školy speciální je uplatňováno slovní hodnocení výsledků práce žáků. Ve školním roce 2022/2023 ze zdravotních důvodů ve škole neprospěli dva žáci, 31 žáků (27 %) prospělo s vyznamenáním. Účinnost nastavené podpory u žáků se SVP výrazně limituje jejich sociální znevýhodnění a často také negativní postoj ke vzdělávání. Dlouhodobě škola eviduje především u žáků základní školy vysokou absenci. V loňském školním roce bylo evidováno 28 743 omluvených a 267 neomluvených hodin, což je 252 hodin resp. 2,3 hodiny na jednoho žáka. Problém neomluvené absence škola a poradenské pracoviště řeší se zákonnými zástupci formou pohovorů od samotného počátku problému, ale mnohdy naráží na nízké sociální dovednosti a právní povědomí zákonných zástupců. Při řešení některých případů vysoké nebo neomluvené absence škola svolává případové konference, při kterých úzce spolupracuje s odborem sociálně-právní ochrany dětí a mládeže, případně Policií ČR.

Informace o vzdělávání a chování žáků, průběžné monitorování jejich pokroku i dosažených výsledků jsou podrobně vyhodnocovány a konzultovány na jednáních pedagogické rady. O vzdělávacích výsledcích žáků jsou informováni jejich zákonní zástupci prostřednictvím žákovských knížek, informačního systému, třídních schůzek (pět třídních schůzek ve školním roce) nebo na individuálních setkáních. Tvorbu individuálních vzdělávacích plánů učitelé vzájemně konzultují, jejich vyhodnocování spolu s vyhodnocováním naplňování doporučení školských poradenských zařízení probíhá pravidelně odbornými pracovníky školských poradenských zařízení. Dlouhodobě převažují uložená opatření k posílení kázně nad udělenými motivačními pochvalami a oceněními. Ve druhém pololetí školního roku 2022/2023 bylo uděleno 12 kázeňských opatření, 11 žáků bylo hodnoceno sníženým stupněm z chování. Pouze čtyřem žákům školy byla udělena některá z forem pochvaly.

Výsledky účastníků zájmového vzdělávání jsou v souladu s cíli školního vzdělávacího programu sledovány v průběhu všech pořádaných aktivit, které zohledňovaly individuální zájmy a potřeby žáků a dále prezentovány i vyhodnocovány na webových stránkách školy.

Informace o úspěšnosti žáků v navazujícím vzdělávání získává škola hlavně při osobním kontaktu. Většina žáků si volí obory na praktických školách jednoletých či dvouletých, jednotlivci na odborných středních školách. Škola však nemá přehled o průběhu jejich dalšího vzdělávání ani o případném ukončení daného oboru.

Závěry

Vývoj školy

- Od posledního inspekčního hodnocení došlo ke změně na pozici ředitele školy.
- Vlivem rekonstrukce došlo k výraznému zlepšení materiálních i prostorových podmínek školy.

Silné stránky

- Rozsáhlá modernizace budovy a vnitřních prostor školy umožňuje výuku v příjemném a motivujícím prostředí. (2.4)
- Využití digitálních technologií a pestré škály efektivních metod a forem práce aktivizujících žáky na prvním stupni i ve speciálních třídách vede k vyšší efektivitě a individualizaci výuky. (4.3)
- Účelná spolupráce s partnery pomáhá škole řešit výchovné a sociální problémy žáků nebo předcházet výchovným problémům. (1.5)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Slabé stránky (oblasti ke zlepšení)

- Vedení školy kontroluje průběh vzdělávání v základní škole, ale nemá nastaven efektivní systém přijímání opatření ke zvyšování kvality výuky. (2.1)
- Zvláště na druhém stupni pedagogové v menší míře vytvářeli situace k posílení motivace žáků k učení a k rozvíjení všech složek vzdělávacích cílů včetně kritického myšlení (4.1)
- Ve výuce na druhém stupni v souvislosti s převládající frontální výukou doplněnou řízeným rozhovorem byl kladen nízký důraz na aktivní zapojení žáků do vzdělávacího procesu. Dílčím nedostatkem výuky byla nižší míra poskytování zpětné vazby pro další učení žáků a absence sebehodnocení. (4.2)

Číselné označení odkazuje na kód kritéria v příslušné modifikaci. Znění kritéria je dostupné na adrese: kriteria.csicr.cz

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zintenzivnit hospitační činnost (i následnou) a zpracovat do jejich výstupů konkrétní podněty pro zlepšení průběhu výuky.
- Četnější zapojení všech pedagogických pracovníků do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků včetně vychovatelů a asistentů pedagoga.
- Hledat způsoby k posílení školního poradenské pracoviště o pozici psychologa nebo sociálního pedagoga.
- Využívat metody a formy výuky vedoucí k aktivní spoluúčasti žáků ve vzdělávání.
- Inspirovat pedagogy k využívání širší palety hodnotících mechanismů s prvky vlastního hodnocení, zaměřit se na práci s cíli a jejich vyhodnocování.
- Posílit metodické vedení asistentů pedagoga vzhledem k jejich častému zapojení do výuky.
- Vyhledávat příležitosti k častějšímu oceňování žáků formou pochvaly a podporovat tím jejich kladnou motivaci k lepšímu výkonu.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 15 dnů od marného uplynutí lhůty pro podání připomínek k obsahu inspekční zprávy, resp. od doručení stanoviska k připomínkám, přijmout opatření k odstranění nedostatků zjištěných inspekční činností. Tyto nedostatky jsou formulovány v části slabé stránky (oblasti ke zlepšení). Ve stejné lhůtě písemně informujte Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření, a to prostřednictvím datové schránky (g7zais9).

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání platný ve školním roce 2023/2024
2. Školní vzdělávací program školní družiny platný ve školním roce 2023/2024
3. Školní vzdělávací program pro obor vzdělávání základní škola speciální platný ve školním roce 2023/2024
4. Matrika základní školy vedená ve školním roce 2023/2024 (vzorek)
5. Organizace školy 2023/2024 (mj. organizační řád včetně organizačního schématu, organizace výuky, dohledy, rozvrh hodin, roční plány práce)
6. Strategický plán rozvoje školy platný od 25. 6. 2018 včetně evaluace
7. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve školním roce 2023/2024
8. Hospitační záznamy vedení školy vedené ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
9. Zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2022/2023 a 2023/2024 (vzorek)
10. Výroční zprávy o činnosti školy ve školním roce 2021/2022, 2022/2023
11. Personální dokumentace pedagogických pracovníků (vzorek)
12. Dokumentace školního poradenského pracoviště včetně dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vedená ve školním roce 2023/2024 (vzorek)
13. Dokumentace související se zajištěním bezpečnosti žáků při poskytování vzdělávání vedená ve školním roce 2023/2024 (vzorek)
14. Dokumentace vztahující se k finančním podmínkám školy a zajištění školního stravování pro školní rok 2022/2023 a 2023/2024 k datu inspekční činnosti (vzorek)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete prostřednictvím datové schránky (g7zais9), a to k rukám ředitelky inspektorátu. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní

inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Monika Hanzelková, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Eliška Birková, školní inspektorka

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Mgr. Petr Novotný, školní inspektor

Mgr. Jan Pokorný, školní inspektor

Mgr. Barbara Raszyková, školní inspektorka

22. 11. 2023